

क्रियाकलाप: - १ आगच्छन्तु, वयम् एकं दीपावलीगीतं शृणुमः जानीमश्च

जगमग आई दीवाली

0337CH10

गीतम्

जगमग जगमग आई दीवाली
खुशियाँ ढेर लाई दिवाली
जगमग जगमग आई दीवाली ।

दीप जले हैं घर घर देखो,
रङ्गोली से सजा है आङ्गन,
रोशन की लदियाँ है ताली
जगमग जगमग आई दीवाली ।

नये नये कपड़े पहाने हैं,
नई नई चीजें हैं आई,
नई नई सी गलियाँ सजाली,
जगमग जगमग आई दीवाली ।

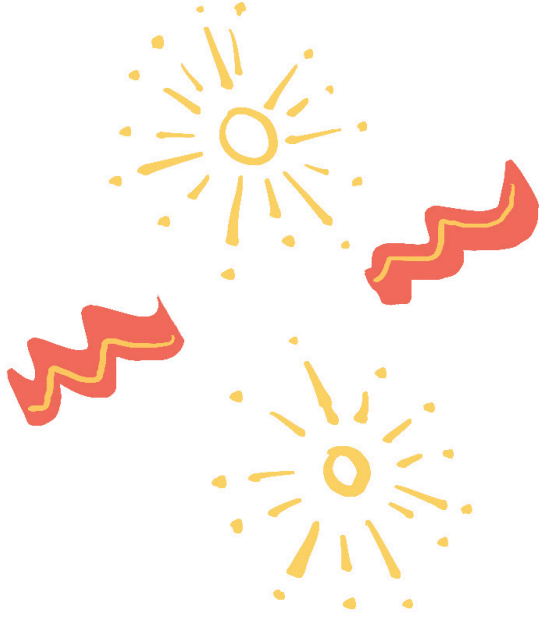
फिर करके बड़िया सा भोजन,
हास्ते खेलते गाना गाते,
फूलझरी और चरख जलाली,
जगमग जगमग आई दीवाली ।
जगमग जगमग आई दीवाली
खुशियाँ ढेर लाई दिवाली
जगमग जगमग आई दीवाली ।

गीतस्य विषयः

इदं गीतं दीपावलीं व्याख्याति। इयं दीपावली एकः आलोकोत्सवो वर्तते येन भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य अयोध्यायां प्रत्यागमनं द्योत्यते। अस्मिन् दिवसे, जनाः नूतनानि वस्त्राणि धरन्ति, दीपकैश्च स्वस्य गृहानि सज्जीकुर्वन्ति। अस्मिन् काले सर्वत्र आनन्दः प्रसन्नता च दृश्यन्ते।

भाषा : हिन्दी

क्रियाकलाप: - २ एहि, वयम् इदं संस्कृतगीतं शृणुमः जानीमश्च
नववर्षस्य गीतम्

गीतम्

क्षणं प्रति क्षणम्, यन्नवं नवम्,
तच्च सुन्दरं सच्च तच्छिवम्,
वर्षं नूतनं ते शुभं मुदम्,
उत्तरोत्तरं भवतु सिद्धिदम्।

अर्थः

यत् प्रत्यहं नित्यं नूतनं च,
तत् सर्वं साधु, सत्, सुन्दरं च।
अयं नववर्षः भवते/भवत्यै महत्
सद्भावम्, सुखम्, साफल्यं च आनयति।

रचयिता : स्वामी तेजोमायनन्दः

क्रियाकलापः - ३ आगच्छन्तु, वयम् एकं ख्रीष्टमासगीतं शृणुमः जानीमश्च

जिङ्गल बेल्

मूलगीतम्

*Dashing through the snow,
in a one-horse open sleigh.*

*O'er the fields we go,
laughing all the way.*

*Bells on bobtails ring,
making spirits bright.*

*What fun it is to ride and
sing a sleighing song tonight.*

*Oh! Jingle bells, jingle bells,
jingle all the way.*

*Oh what fun it is to ride,
in a one-horse open sleigh. Hey!*

गीतकारः संगीतकारश्च -
जेम्स् लर्ड पियरपोण्ट्

संस्कृतानुवादः

तीव्रो धावन्शीते तुषारे,
वाजियानारोहणे ।

क्षेत्रेभ्यो गता उच्चैर्वे,
रम्ये पूर्णे हास्ये ।

पुच्छे झल्लर्याः नादः,
मनोभावान् काशते ।

आरोहणे गाने चानन्दः,
निशि गीते तुषारपरे ।

अहो ! झल्लरीनादः,
झल्लरीनादः,
झल्लरीनादः सर्वतः ।

आनन्दोऽपारः इह,
वाजियानारोहणे । रे !

मोदप्रदं
तथ्यम्

आङ्गलसंवत्सरस्य अन्तिमे मासे
ख्रीष्टमासकाले जनाः एकत्रीभूय
ख्रीष्टमासगीतं गायन्ति । किञ्च समे
मिलित्वा क्यारोल्स् गायन्ति ।
एतादृशानि गीतानि क्यारोलिंग्
इति कथ्यते ।

क्रियाकलाप: - ४

आगच्छन्तु, ईद्-उत्सवाय निमित्तं गीतमिदं वयं शृणुमः जानीमश्च
आओ ईद् मनाएँ (एहि, ईद् पालयामः)

गीतम्

आओ ईद् मनाएँ
एक दूजे के संग,
तोड़े नफ़्त की दीवार
गले लगाये प्यार से ।

घर को दीपों से सजाएँ,
भेद-भव को मन से मिटाएँ,

नयें कपड़ों के संग - संग,
मेहेंदी और चुड़ियों के रंग - रंग ।

दावत की खुशियाँ मनाएँ,
छोटे बड़े के साथ - साथ ।

खुदा से दुआएँ माँगे हम,
नाना - नानी, दादा - दादी,
ईद् मुबारक और करम ।

संस्कृतानुवादः

एहि ईद् पालयामः,
परस्परं परस्परैः सह,
छिन्द्यो द्वेषभित्तिकाम्,
आलिङ्गामः प्रेम्ना सर्वान् ।

गृहं दीपैः सज्जीकुर्मः,
भेदभावं मनसो निष्काषयामः ।

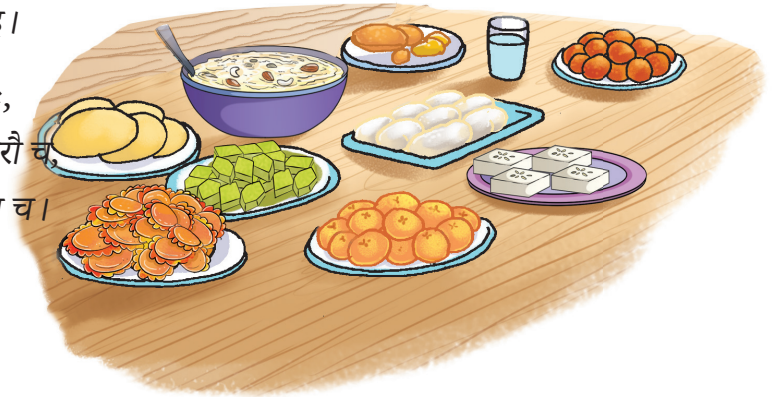
नूतनैः आवरणैः सह,
मेहेन्दी-कङ्कनानां वर्णैश्च सह ।

भोजनस्य मोदमनुभवामः,
आबालवृद्धवनिताभिः सह ।

भगवतः इदमेव प्रार्थयामः,
मातामहौ, पितामहौ, पितरौ च,
ईद् जयतु जीवतु विस्तरतु च ।

गीतस्य विषये

‘आओ ईद् मनाएँ’ इति गीतम् ऐक्येन प्रेम्ना च ईदुत्सवस्य पालनविषये वर्तते । अत्र नैके विषयाः प्रोक्ताः यथा - गृहाणाम् अलङ्करणम्, द्वेषस्य अपाकरणम्, सुन्दराणां वस्त्राणां धारणम्, बान्धवैः परिवारैश्च सह उत्सवस्य उद्यापनम् इत्यादयः । अत्र इदमपि प्रकटितं यत्, अस्माकं ज्येष्ठेभ्यः श्रेष्ठेभ्यश्च आशीर्वचसां ग्रहणं कियद् आवश्यकम् इति ।

क्रियाकलापः - ५

एहि, वयं शृणुमः जानीमश्च
भगवतः बुद्धस्य प्रार्थनापरं गीतमिदं

गीतम्

बुद्धं शरणं गच्छमि,
धम्मं शरणं गच्छमि,
सङ्घं शरणं गच्छमि,
बुद्धं शरणं गच्छमि,
धम्मं शरणं गच्छमि,
सङ्घं शरणं गच्छमि,

गीतस्य विषये

भगवते बुद्धाय समर्पितेऽस्मिन् प्रार्थनागीते उपासकाः बुद्धाय धर्माय
च आत्मानं निवेदयन्ति ।

क्रियाकलाप: - ६ एहि, एकं देशभक्तिपरं गीतं वयं शृणुमः जानीमश्च

आगच्छन्तु, अधुना वयम् एकं गीतं शिक्षामहे,
यद् गीतम् अस्मान् इदं बोधयिष्यति यत्
प्रकृतिः कथं इमां भारतभूमिं परिव्याप्य
स्थिता इति ।

किम् अस्य गीतस्य तालः भवद्भिः
अवलोकितः? इदं तु केहेर्वा अस्ति, तद्भिः -

धा गे न ति ना क धि ना

गीतम्

हिन्द देश के निवासी सभी जन एक हैं,
रंग रूप वेश भाषा चाहे अनेक हैं,
बेला गुलाब जुहि चम्पा चमेली - २

प्यारे प्यारे फूल घुंथे माला मे एक हैं,
हिन्द देश के निवासी सभा जन एक हैं,
रङ्ग रूप वेश भाषा चहे अनेक हैं,
गंगा यमुना ब्रह्मपुत्र कृष्ण कवेरी - २

जाके मिल गई सागर मे हुई सब एक हैं,
हिन्द देश के निवासी सभी जन एक हैं,
रंग रूप वेश भाषा चाहे अनेक हैं,
कोयल की कूक प्यारी पपीहे कि तेर न्यारी - २

गा रही तरण बुलबुल राग मगर एक हैं,
हिन्द देश के निवासी सभी जन एक हैं,
रंग रूप वेश भाषा चाहे अनेक हैं।

रचयिता : पण्डितः विनय चन्द्र मौदगल्यः

क्रियाकलाप: - ७ एहि, मिलित्वा गायामः !

अन्तर्जाले यूट्यूब-मध्ये वा इदं गीतं शृण्वन्तु, मिलित्वा च गायन्तु ।
हमको मन की शक्ति देना

गीतम्

हमको मन की शक्ति देना मन विजय करें,
दूसरों की जय से पहले खुद की जय करें ।

भेद-भाव अपने दिल से साफ कर सकें,
दोस्तों से भूल हो तो माफ कर सकें,
झूट से बचे रहें, सच का दुम भरें,
दूसरों की जय से पहले खुद की जय करें ।

मुश्किलें पड़ें तो हम पे,
इतना करम कर,
साथ दें तो धर्म का,
चलें तो धरम पर,
खुद पे हौसला रहे,
बड़ी से न डरें,
दूसरों की जय से पहले,
खुद की जय करें ।

लेखकः : गुलज़र

गीतकारः : वसन्त देसाई

गीतार्थः

हे देव, नः प्रयच्छतु मनसो बलम्,
देहि नो मनसि विजयम् ।
अन्यान् जेतुं प्रयासात्प्राक्, स्वं जेतुं प्रयतताम् ।

सहकरोतु नो मनःशुद्धये,
वैषम्यात् दूरीकरणे,
यदि बान्धवाः कुर्युः त्रुटिम्
तान् क्षमयितुं करोतु नः सक्षमान्,
भ्रान्त्याः नो रक्षतु,
अस्माकं जीवने सत्यं प्रसारयतु ।

यदा वयं दुःखैः सम्मुखाः भवामः,
तदा स्वस्य कृते यावच्छक्यं प्रयतताम् -
धर्मस्य साहाय्येन,
सन्मार्गे गन्तुं सहकरोतु,
न्यायमार्गे चालयतु,
स्वनिर्भरो भवितुं सहकरोतु,
अशुभान्नो रक्षतु ।